

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek dnia 2. Września 1814.

Na ćwierć roku, począwszy od 1. Października aż do ostatniego Grudnia, przyjmie się na tę Gazetę w Dziewięciu Reńskich prenumerata. Nowi Prenumeratorowie zechcą tu zaim na swoich pocztach jeszcze przed końcem tego miesiąca zapisać, aby według ich liczby nakład mógł być powiększonym.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia d. 25. Sierpnia. — Dnia 17. b. m. pojechał N. Pan z Cesarzową Imcią z Persenbeug do Lincy, gdzie stanął o godz. 2gię po południu. NN. Cesarstwo i ichmość zostali tam uroczyście przyjęci, i przepędzili wieczor wpośród rozmaitych festynów. Dnia 18go raczył N. Pan przyjąć Władze publiczne, a potem zwiedzić kilka Instytutów publicznych i poświęcić im swoją uwagę. Po południu raczył N. Pan zaszczyścić obecnością swoją publiczną strzelnicę, a wieczorem znajdować w teatrze i w sali reśnowy. Dnia 19go zrana, puścili się NN. Cesarstwo i ichmość w dalszą podróż do kame-ralnych dobr solnych Gmunden.

Obecność N. Cesarza w Lincy, podała mieszkańcom tegoż miasta piękną sposobność wyłożenia dowodów miłości i wierności Oycu Ojczyzny i Przynosićielowi pokoju. Illuminacye, festyny, przyzwoite allegorye, słowem: wszystko było użyte, aby Cesarzowi, który jako dobroczynny Jeoniusz pokazuje się w Gronie Poddanych swoich, złożyć także i wiewierzehowne oznaki tego hołdu, który musi mu już od dawna wszystkich serca. To szczerze przyjęcie rozrzewniło Monarchę, a Wyższa Austria zapisała te dnię międy najszczęśliwsze, które Cesarz w głównem miesiącu onęże przepędził.

W Tryjeście, gdzie C. K. pełnomocny Kommissarz nadworny Hrabia Saurau, d. 3. Sierpnia uroczysty wiazd swoy odprawił, okazali mieszkańcy takąż samą patriotyczną gorliwość. Przyjęcie rzeczzonego Kommissarza, było takie, iakiego się po tak bogatém i dobrze myślącym mieście spodziewać należało; wieczorem miasto i otaczające je domy wiejskie, iak nayprzepyszniej oświecone były.

Wiadomości zagraniczne.

H i s z p a n i a.

Gazeta Angielska *Times* obstawiała z wielką żywością i dobitnością za zniesione miteraz Stanami Hiszpańskimi. Gazeta powszechna wyjęła zniędy następujący artykuł, który, wraz z przydanym do niego przez Gazetę Kasselską przypiskiem, umieszczamy:

„Bolesną dla nas jest rzeczą, iż donieść musimy, że Ferdynand, który wydał samego siebie Bonapartemu, który mu oddał do browolnie pałasz Franciszka I., ten to zwyciężki znak starodawnéy Hiszpańskiej odwagi, i który zawarł był z nim roku zeszętego haniebnoy i wyzuwający ze czci traktat*), uważający w równym stopniu Angiel-

*) Któż ale zna traktatu, który Ferdynand

skie i Francuzkie woyska w Hiszpanii; że nakoniec Ferdynand, który rzekł się był korony, którą Stany Hiszpańskie przecie dla niego utrzymały i takową mu powróciły, przywłaszczył sobie po powrocie do Hiszpanii prawo pogardzenia reprezentacją narodową, i wstąpienia w wolném Królestwie Hiszpańskiem na tron despotyczny. Za poradą Anglii, pod opieką Anglii, oraz według dawnych zasad wszystkich wolnych Monarchii, zgromadziły się były Stany Hiszpańskie. Nie jesteśmy wprawdzie przyjaciółmi poddańczego Senatu (Francuzkiego zapewne, który słusznie obok Hiszpańskiego stać nie może), którego zbrodnia krwawego łupieżstwa wylęła, i który był słuźbnikiem ciemieży Ojczyzny jego Ale gdy potępiamy powagę takiego zgromadzenia, tedy zyczymy sobie, aby prawdziwa reprezentacja narodowa wspieraną była w wykonywaniu wielkiego pełnomocnictwa swojego. W przypadku, gdyby Hiszpania w rozstrzygnięciu tego punktu zlekciła się w opiniach, spoglądalibyśmy z zadowolaniem na oczywiste wspieranie sprawy osobistey wolności przez przymierze z Anglią. Ferdynandowi, mało'co winniśmy szacunku; od Stanów zaś, odebraliśmy naywyraźniejsze dowody przychylności. Uczuły one nalezycie i ocenily ową wspaniałomyślną pomoc, którąśmy im dali. Przyjęły one z duszą i sercem obopólne uczucia w powszechny i wielkiy sprawie. Cierpiały i iasniały wraz z nami, a zatem nie powinny bydz od nas opuszczonemi."

zawart w Valençay z Bonapartem, dla przyięcia znowu z rąk jego Krainu swojego? Książę San Carlos przywiózł ten traktat do Hiszpanii. Gdyby go Stany były przyięły, tedyby Angliacy (którzy dla dopomożenia Hiszpanom w ich bohater-skiy walce, utrzymywali w zupełności taką siłę wojsną, takiej nigdy, nawet za swóy bezpośredni interes, nie wystawili) musieli byli, iak nieprzyjaciele, ustąpić z Hiszpanii, i kto wie, iakiby ta, sprawiaczka podowczas tak wielkń bawę zmianę, miała była wpływ na działania sprzymierzonego za wolność świata oręcza, gdyby Stany Hiszpańskie nie pozostały były wiernemi swoim zasadom, traktatom, tudzież interessowi Hiszpanii i całej Europy. — (Przypisek Gazety Kasselskiy.)

Oprócz tego umieściła jeszcze Gazeta powszechna następujący list z Hiszpanii, d. 18. Czerwca pisany:

„Od czasu, iak Król Ferdynand przywrócił znowu klasztory mnichów i mniszek w Państwach swoich, przyymie ten Monarcha od zakonów codziennie życzenia i adresy przywrócićielom swoim okrzykią. Biskup Pampeluński, który znajdował się na czele Deputacyi Benedyktynów z Walladolidu, Madrytu i Montseratu (w Katalonii), miał następującą przemowę do Króla Imci: „N. Panie! Jenerał i Zgromadzenie zakonu S. Benedykta polecili mi, abym iak „ko współczłonek tego zakonu złożył W. K. „Katolickiemy Mci powinszowanie z powodu „szczęśliwego powrotu Twoiego na tron S. „Ferdynanda, i abym Ci oddał niniejszy „list tegoż Jenerała w dowód miłości, wier- „ności i posłuszeństwa, do których się zakon „Benedyktynów zawsze ku Tobie poczuwał „i poczuwa.“ — List rzeczony brzmi iak na- „stępuje: „N. Panie! Jenerał zakonu Bene- „dyktynów wynurza przed W. K. Mością w „imieniu tegoż zakonu i wszystkich swoich „mnichów z nayczębszym uszanowaniem nie- „wystowioną radość, którą wszyscy czuli i „czują z powodu tak pożądanego oswo- „bienia i szczęśliwego Twoiego powrotu do „Królestwa Twoiego. Przeięci nayczębszą „wdzięcznością ku Bogu, Panu naszemu, za to „niewymowne dobrodzieystwo, składamy mu „powinne dzięki, zanosząc teraz i na przyszłość „naygorętsze modły nasze o zachowanie ży- „cia W. K. Katolickiemy Mości, tego tak wa- „żnego życia dla rozszerzenia świętey wiary „wszystkich Twoich Poddanych i dla pomyc- „ności zakonu Benedyktynów, któremu „Przodkowie Twoi szczególniey sprzyiali, „którego klasztory używają téy stawy. „do patronatu W. K. Mości należ. „w klasztorze S. Zbawiciela Celtanova, „dnia 19. Maia 1814. — Podpisano: Fr. An- „selmo Pelaez.“ — Mnóstwo podobnych „adressów podały Królowi wszystkie zakony; „mnichy zapewniali w nich J. K. Mość, że „modły ich przyczyniły się bardzo wiele do „tego, iż Królestwo swoje odzyskał. — Ajenci „Rządu przebiegają Prowincye, dla otrzy- „mania od miast i wsi prósb o przywrócenie „Inkwizycyi. Więzienia napętnione są siron- „nikami Stanów Hiszpańskich, znanymi pod „nazwiskiem liberalnych, którzy „nieprzyaciół wiary są poczytani. Tak to

kilkanaście tysięcy osób, które należały czynnie do wojny, wiedziony o niepodległość Hiszpanii, ięczy teraz z rozkazu Ferdynanda VII. w więzieniach. Ci Hiszpanie, którzy przeszli byli na stronę Króla Józefa, wygnani są wszyscy (mężczyźni i kobiety) nazawsze ze wszystkich Kraiów Monarchii Hiszpańskiej, a dobra ich skonfiskowane zostały. Przecież mogliby się oni bronić postępkami Ferdynanda VII., który, pod pretekstem uniknięcia większych nieszczęść, poddał się był Dynastji Napoleona, i tak jak Oyciec jego Karol IV. przez publiczne akta *) i ulegając naciskowi okoliczności, (które wówczas Cesarzom, Królom, Książętom, Narodom i samemu nawet Papieżowi dyktowały prawo,) wszystkim Hiszpanom wyraźnie rozkazał, aby Cesarza Francuzów radzi z Monarchę swojego uznali. Przecławanie, iakiego od Ferdynanda Ministrow (tych samych, którzy rzadzili temuż Monarsze, aby zawarł osobny pokój z Napoleonem, i haniebny traktat pod d. 4. Grudnia 1813 przeciw wielkiemu przymierzu Mocarstw Europejskich podpisać mu kazali) w całej Hiszpanii wszystkie osoby doznają, które pod Rządem Króla Józefa służyły, a z których wiele dla tego służbę przyjęło, aby ulżyć Ludowi Hiszpańskiemu w nieszczęściach, nieoddzielnych od opuszczenia wszystkich urzędów cywilnych, od despotyzmu i wojskowy tyranii zdobywcy; to bezbożne prześladowanie przymusza znatkomitą liczbę famili do opuszczenia w nayopłakawszym stanie Ojczyzny, i zayduie się juz we Francyi przeszło 12000 tych nieszczęśliwych emigrantów Hiszpańskich, ogółocnych ze wszelkich środków do życia. Po spólstwo roziątrza się codziennie bardziej na tych, których mnichy nienawiści i zemście swoiey poświęcić pragną. Jeden mnich, naywiększy niewiadomca i zapsmiętały w namiętnościach swoich, jest Redaktorem ie-

dynéy Gzety, którą Ferdynand VII. (oprócz Gazety dworskiéy) drukować pozwałit; nazywa się ona Atalaya i zaczyna się codziennie następującemi słowy do Króla. „„Czy podobna N. Panie? Liberalni (przyjaciele „Stanów Hiszpańskich) i Zfrancuzszczeni (którzy pod Józefem służyli) są jeszcze pomierdzy nami! Dla czegoż nie wystawiono w „każdém mieście i w każdéy wsi Hiszpanii po sto rusztowań? Dla czegoż nie wystawiono równie tyle stosów, aby na tych „bezbożnikach sprawiedliwość wykonać? To, „N. Panie, jest iedynym środkiem do ustalenia tronu Twoiego!“ — Na takie słowa musi się wzdrygać dusza każdego czutego człowieka; pióro z rąk mi wypada... Piszę to, aby Europa, aby osobliwie polerowno i ludzkością techną Niemcy*) dowiedziały się przynajmniej o oplakanyim stanie Hiszpanii, gdzie fanatyzm, który drzymał podczas wojny, obudził się wściekły niż kiedy po powrocie Ferdynanda dla tego, że Monarcha ten otoczył się ludźmi, którzy tylko zemstą oddychają i woyny domowey pragną. Zdane się więc, że zniknęły iak sen wszystkie te piękne nadzieie, które po upragnionym powrocie Ferdynanda VII. zdawały się zakwitać w nieszczęśliwéy Hiszpanii, gdzie sądzono, że ten Monarcha naśladować będzie owe wielkie wspaniałości i mądrości praktyki, które dał światu chwiliwy Ludwik XVIII.! Z miast tego, zniszczonym został kredyt; rzadkość pieniędzy i drożyna żywności przewyższają to wszystko, czego tylko w pośród wojny doświadczono; bieg interessów powszechnie zatamowany; czynność panuje tylko w klasztorach i w więzieniach; gościńce stały się tak niebezpiecznemi, iż nawet w dzień zaledwie odważyć się można iechać bez strazy. We wszystkich Prowincyach rozszerzają się wyuzdannosc i zaburzenie &c.!”

W ł o c h y.

W Rzymie wyszło następujące obwieszczenie:

*) Wprawdzie takowe, przez gwałt wymuszone akta, nie miały żadny prawny mocy; nie miały ięczy tém bardziej, ponieważ udało się Ferdynandowi przestąpić protestacyę swoją do Hiszpanii. Agdzicoby była teraz wolność Europy, gdyby wszyscy Hiszpanie stali się byli postusznymi owemu wymuszonemu aktowi, i szlachetney walki o niepodległość nie byli rozpoczęli? (Uwaga przesyłającego list.)

*) Jak to pięknie, że ucisniony i prześladowany za opinię człowiek każdego Narodu, może się w Niemczech, przynajmniej w naywiększey części onychże, głośno odezwać. W tém to jest różnica prawdziwego, wewnętrznego ukształcenia, kultury i poloru! (Uwaga przesyłającego list.)

Herkules i t. d., S. Rzymskiego Kościoła Dyakon, Kardynał Gonsalvi, Jego Świątobliwości, Papieża Piusa VII., Wice-Sekretarz Stanu.

„Gdy Oyciec Święty, Pan nasz, godnym podziwienia kierunkiem Opatrzności boskiej powrócił znowu do Papieżkich Państw swoich, oycowskie jego serce, dwa przeciwne sobie rozdzierały uczucia. Wzniewał w nim najwyższą radość powrót na łono wiernych jego Poddanych, którzy smutne oddalenie Ojca Sgo szczerze opłakiwali, w pośród przeciwności i niebezpieczeństw prześladowania wierność swoją bez skazy zachowali, a teraz życzenia swoje uwieńczonemi uyrzeli. Lecz radość tę osłabiała myśl gorzka, że niemało z synów Ojca Sgo, częścią ze złego umysłu, częścią z ułomności, uległszy nagannemu systematowi przemieniającego ducha zagorzenia, przestąpiło obowiązki swoje względem Kościoła i wierności ku ich prawemu Władcy. Sprawiedliwość wymagała ukarania winnych, lecz miłość Chrześcijańska wzniosłszy głos swój potężny, zwyciężyła zasługami wiernych Obywateli surowość przeciw godnym kary, i skłoniła Ojca Sgo do spoglądania tylko na ostatnich wzrokiem nieukontentowania, a zaś do użycia zbawiennych środków, jakie prawa kanonicznie wskazują, przeciw tym, którzy do stanu duchownego należą. Jako pełen miłości Oyciec, znalazł w Jego Świątobliwość we własnym sercu usprawiedliwienie swych dzieci, które się obłąkały, a zważając: iż wyjąwszy kilku winnych, których zepsucie jest jawnym, reszta od złych doradców, niektórych groźbami, wielu zaś widokiem panującej nędzy, uwiedzionemi zostali, raczył przestępnym, po krótkim, ale koniecznym poskromieniu (mortificazione), dać dowody swojej oycowskiej łaskawości.“

„Kiedy Oyciec S. nie mógł już dłużej oprzeć się uczuciom swego pobożnego umysłu, przeto mocą niniejszego Indultu, który zarówno w Rzymie, jak i w wszystkich Państwach Papieżkich ma być obowiązującym, przebacza wspaniałomyślnie wszystkim swym Poddanym, i uwalnia ich od każdej cielesnej kary z powodu wiarołomstwa i nieposłuszeństwa, popełnionych w czasie ukończonego teraz chwalebnego łupów Rządu. Oyciec S. chce łaskę tę swoją rozciągnąć i na tych, którzy przeszli innych w godnym nagany postępowaniu, a tak bardziej od nich zasłużyli na karę, i zastrzega sobie tylko wzglę-

dem nich ową czuyną baczością, do jakiej obowiązany jest każdy roztropny Rząd, iuż to z powodu czuwania nad spokojnością publiczną, iuż dla osobistego bezpieczeństwa jakowych osób.“

„Co się zaś tycze sprawujących urzędy publiczne, Oyciec S., chcąc obowiązkami sprawiedliwości pogodzić z wymaganiami słuszności, ma wolę, ażeby na dobrych i wiernych Poddanych, a szczególnie tych, którzy wszystko poświęcili, aby iść za prawdami religii i obowiązków ku Władcy swojemu, szczególny wzgląd był miany; chce nawet przytem nie odsuwać od swojej łaskawości i tych, którzy dopuścili się uchybień, skoro tylko powtarzaniem łazami nie stawali się przestępnymi, i skoro przyjęte od nich urzędy nie należą do wyraźnie zakazanych, a przytem uczciwe od nich sprawowanemi były.“

Jego Świątobliwość obiecuje sobie, że wszyscy, których się niniejszy Indult tycze, starać się będą odpowiedzieć tego oycowskim zamiarom przez wzorowe nadal postępowanie; lecz dopuszczający się nowych uchybień, sami sobie przypisać będą musieli, kiedy wraz z temi, i dawniejsze przestępstwa na karb im kładzione będą.“— Dań w Rzymie dnia 22. Lipca 1814 roku.

B. Kardynał Pacca,
Podkomorzy Sgo Kościoła,
Wice Sekretarz Stanu.

Przez te tak stosowne, równie majątkowe i łaskawie od Głowy Chrześcijańskiego Kościoła wydane oświadczenie, zaradzono zarazem, i wszelkim obawom i wszelkim złym domysłom, a wdzięczność i ukontentowanie całej Rzym przejęły.

We Francuzkim Dzienniku sporow czytamy co następuje:

„Oyciec święty, którego zdrowie opiera się wszelkim trudom, przykładą ciągłych starań do urzędzenia tego, cokolwiek tu było zniszczonem. Wychodzi co dzień po odbytych pracy w swoim pałacu, odwiedzać niektóre Kościoły Rzymu. Tym sposobem także czy modlitwę i publiczne dopełnianie obřędu religii, ze staraniami rządowemi. Przyjmuje z dobrocią cudzoziemców znajdujących się w téj stolicy: daje audyencye, słucho-

prośb i czyni wszystko, cokolwiek jest w jego mocy, dla uleczenia przeszłych nieszczęść, i dla zniszczenia nadużyciów. W ostatnich dniach udał się do Kościoła Świętego Karola, zwanego del Corso, i był obecny obchodowi żałobnemu, za Prałatów, Xięży i innych Duchownych, którzy dnia swoje na wygnaniu lub w więzieniu zakończyli. Jego Świątobliwość był otoczony Członkami Świętego Collegium. — Znajduje się teraz w Rzymie 28 Kardynałów. Kardynał Maury mieszka u swego synowca, Prałata Maury. Chciał ón, iak mówią, pozostać w Montefiascone; lecz rozkaz Oycy świętego był wyraźny, a tak Kardynał musiał przestać na przejaździe przez stolicę swojej dycezyi. Mówiono, iż chciał weszwać wstawienia się sąsiedzkiego Dworu, lecz zdał się, iż odstąpił od tego przedsięwzięcia. Żyje ón tu bardzo samotnie.

Jego Świątobliwość, chcąc dać zaszczytny dowód ukontentowania swego z postępowania politycznego i religijnego Lucyana Bonapartego, mianował go Xięciem (Princeps) Rzymskim, i Xięciem (Dux) Musignano, dozwolił mu oraz zawiesić na pałacach swoich herby Papieżkie. Poema Karol Wielki, Lucyan dedykował Papieżowi. — Pani Letycya, matka Napoleona, w dniu 26tym opuściła Rzym, i udała się, iak słychać, na Elbę.

F r a n c y a.

N. Król Francuzki nagradzając przystąpienie gwardyi narodowey Paryzkiéy uczynione d. 30. i 31. Marca, tudzież podczas pobytu w stolicy wóysk sprzymierzonych, w którym to czasie powściągnęła okazujący się nieład, przydosła iskrę niezgody, i przyłożyła się do przywrócenia Monarchii, a tém samém do zawarcia pokoju, wydał d. 5. Sierpnia Ustawę téy treści:

Ludwik XVIII., z Bożey Łaski Król Francyi i Nawarry &c.

1) Corocznie w rocznicę wiazdu Naszego do ParYZa, sama tylko gwardya narodowa Paryzka odbywać będzie przy Nas służbę pod bezpośrednimi rozkazami Brata Naszego Hrabiego Arcezyi, iéy jeneralnego Pułkownika. — 2) Gdy order Lili, ustanowiony

przez tegoż Brata Naszego dla saméy tylko gwardyi narodowey Paryzkiéy, przestał być iéy szczególnym, bo dostają go na znak iędnosci ci wszyscy, którzy dali dowody przywiązania do Nas, przeto dla różnicy, przydaliśmy do białéy wstążki tegoż orderu dla gwardyi narodowey Paryzkiéy błękitny brzeżek, dwa milimetry szeroki. — 3) Przynajmiej ozdobę Legii honorowey dla Jenerałów, Adjutantów dowodzących i Szefów legii téyże gwardyi, którzy iéy nie mają, i nadto pięć ozdób dla głównego Sztabu, a ośm na każdą legię. — 4) Nakoniec chcemy, aby gwardya narodowa Paryzka miała swoje chorągwie, które My sami, po poświęceniu ich w Naszey obecności, rozdamy téy gwardyi, a do których ukochana Nasza Córka, Madame Xiężna Angoulême, przywiąże własnymi rękami wyhaftowane za iéy staraniem znaki. — Dań w pałacu Tuilleryjskim d. 5. Sierpnia 1814.

Ludwik.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych, odprawioném d. 22. Lipca, zdał Minister przychodów, Baron Louis, sprawę o stanie Skarbu Królestwa Francuzkiego. Gdy takowa jest tylko bardzo obszerném wyszczególnieniem tego, co Minister spraw wewnętrznych w (u nas mieszczonym już w Gazecie naszey) obrazie stanu Królestwa o położeniu Skarbu do dnia 1. Kwietnia opowiedział, przytoczemy więc tylko teraz projekt do budżetu na rok 1814y od 1. Kwietnia, tudzież budżetu na rok 1815y:

Doniosłszy Minister Przychodów o dochodach i wydatkach publicznych z lat 1810, 1811, 1812 i 1813, przystąpił do okazania, iakie dochody, stosownie do ułożonego budżetu przez zesły Rząd, powinny być weysdź do Skarbu na rok 1814, a iakie być mają podług budżetu na tenże rok za terażniejszy go Rządu. Okazuje się, iż budżet Rządu zeszłego oznaczył dochody Ustawą d. 4go Stycznia r. 1814 do 1,176,800,000 franków, a terażniejszy do 827,415,000 fr. Wydatki tegoż roku oznaczone były budżetem Rządu zeszłego, do 1,145,800,000 fr.; budżetem zaś Rządu terażniejszego taki wydatek, iaki przychod. Podług budżetu zaś podanego na rok 1815, oznaczono dochód z rozmaitych podatków, opłat, loteryi, poczty, &c., do 618,000,000, a wydatki wyniosą 547,700,000; pozostała ilość od wydatków, to jest 70,300,000, pójdzie na wypłacenie zaległości.

Wydatki r. 1815 tak są rozporządzone:

Na listę cywilną Królewską	25,000,000.
Na rodzinę Królewską	8,000,000.
Na Izbę Parów	4,000,000.
Na Izbę Deputowanych	3,200,000.
Na Kancellaryę	20,000,000.
Na Wydział interesów Zagran.	9,500,000.
Na Wydział Wewnętrzny	85,000,000.
Na Wydział Wojenny	200,000,000.
Na Wydział morski	51,000,000.
Na Wydział Policji Powsz.	1,000,000.
Na Wydział Skarbowy	23,000,000.
Na dług publiczny	100,000,000.
Na koszta układów	10,000,000.
Na prowizję od poręki	8,000,000.
Ogół	547,700,000.

Norwegia.

Pisma publiczne donoszą, iż według wiadomości z tego Kraju, dochodzących do ostatniego Lipca, okazują Deputowani Narodu Norweskiego ciągle wielką przychylność do osoby obranego Króla Fryderyka Krystyana, którego majątkiem i krwią bronić poprzysięgli. Norwegia jest do brze w zboże opatrzona.

W Norwegii ogłoszono drukiem zbiór pism autentycznych.

Są to mowy miane na Seymie, projekt Konstytucyi, objaśnienie postępowania i praw Duńskiego Królewica, a terazniejszego Króla Krystyana. W tém ostatniem piśmie jest wyrażono, iż skoro doszła wiadomość o zawartym traktacie w Kiel między Danią i Szwecyą, powstali wszyscy Norwegianie tak dalece, iż choćby nawet Xiążę Krystyan, teraz Król Norweskich, chciał być wyiechać z Norwegii, nie mogły być tego dokazać.

Prawo Królewskie (mówi Autor powyższy wspomnianego Objasnienia), którem jest fundamentalna Konstytucya Królestw Duńskiego i Norweskiego, pozwala Królowi rzec się korony za siebie samego, ale mu zabrania pod karą utraty tronu rozrządzać koroną z krzywdą prawego Dziedzica. Że zaś Xiążę Krystyan jest prawym dziedzicem, stał się więc Królem w chwili, w której Król Fryderyk VI. wyrzekł się Norwegii. Miał przeto prawo upomnieć się o koronę, jako o swe dziedzictwo, nie mogąc mu być odjętym. Wszakże, wtedy ja dopiero przyjął, gdy mu ją cały Naród ofiarował. Naród z swojej strony utrzymał, iż

żadna moc ziemska nie może zniszczyć praw służących prawej dynastyi, dopóki żyje choć jeden ten potomek, wyjąwszy tylko przypadek podbicia Kraju, gdy Król i Naród przemagająca siła przeciśnie. Ale Norwegia nie była w tym przypadku, bo nawet nie widziała w granicach swoich nieprzyjaciela.

Nota, którą pełnomocni Kommissarze Mocarstw sprzymierzonych Xiężciu Krystyanowi, Fryderykowi Królewicowi Duńskiemu (teraźniejszemu Królowi Norweskemu) podali, brzmia, iak następuje:

„Nizcy podpisani upoważnieni od Dwórów swoich do udania się ze szczególnym poselstwem do Jego Królewickiego Mości, mają zaszczyt podać Mu następujące urzędowe oświadczenie. — Odstąpienie Norwegii na mocy traktatu pokoju w Kiel zawartego, zaręczonem zostało od czterech sprzymierzonych ze Szwecyą Mocarstw. To postanowienie, wysikie z zasad zdrowej polityki, jest nieodzowne. Wysokie sprzymierzone Mocarstwa poczytują połączenie się Norwegii ze Szwecyą za jedną z fundamentalnych zasad nowego systemu równowagi, tudzież za wynagrodzenie, na miejscu którego inne wżaden sposób przyjąć nie może. Wypadki zaśże w ostatnich czasach w Norwegii, epór przeciwko uchwałom Europy, i przedsięwzięcie Jego Królewickiego Mości postawienia się na czele upornych, skłoniły sprzymierzone ze Szwecyą Mocarstwa do chwycenia się wszelkich środków dla wcielenia Norwegii do Szwecyi. W tym zamiarze udali się nizcy podpisani do Jego Królewickiego Mości. Mają oni zlecenie uwiadomić Go o tém złem wrażeńiu, które postępowanie Jego sprawiło w umyśle ich Monarchów; mają także zlecenie wezwać Jego Królewicką Mość, aby w granice najswiętszych swoich obowiązków powrócił, oraz oświadczyć Mu przytém wyrażnie, iż, gdyby w przypadku opierał się uleż powszechnemu Europy życzeniu, które Go do Danii powołuje, wyniknie na Północy nieszczęśliwa walka, i potrzeba będzie dopiąć mocą oręża tego, co drogą zgody osiągnionem być nie może. Z tego to powodu stoją woyska Rossyjskiego Jenerała Barona Bennigzena i korpus Pruski gotowe na rozrządzenie Szwecyi. Równie też umówiona jest z W. Brytanią powszechna blokada Norwegii. Król Duński skompromittowanym jest toż samo przed Monarchami (którzy zaręczyli traktat Kiel

ski) z tego powodu, że byli jego Poddani, nie dopełnili woli jego. W skutku tego postanowił N. Król Duński działać wspólnie z niżej podpisanymi, aby Królewicowi Krystyanowi, który jako Dziedzic Korony i pierwszy Poddany, powinien być wzorem postuszeństwa, nakazać powrót do Danii, gdyż inaczej przez dłuższy swój pobyt w Norwegii, mógłby się stać, jako rodowity Duńczyk, winnym rokoszu. Niżej podpisani muszą zatem oświadczyć, że nie są pośrednikami między Szwecją i Norwegią, lecz owszem heroldami oręza, których obowiązkiem jest nalegać na to, aby zaręczony przez ich Monarchów traktat Kielecki dopełnionym był w całej swojej osnowie. Jednakże, znany sposób myślenia Jego Królewicowskiej Mości Xięcia Krystyana, rzetelność zamiarów Jego, powszechny szacunek, jakiego lud Norweskii w Europie używa, i życzenie połączenia Państw obyga bez rozlewu krwi, skłoniły niżej podpisanych do proponowania zgody, która to propozycja, iak łatwo pojąć można, nie znajduje się w ich instrukcyi. Starali się przytém o to, aby nadarzyć Jego Królewicowskiej Mości sposobność do zejścia z tego wysokiego stopnia, na którym Go niezszczęśliwe okoliczności czasu postawiły, i aby uniknąć wszystkiego, co by mogło rzucić szkodliwe światło na charakter Jego Królewicowskiej Mości i Ludu Norweskiego. Jego Królewicowska Mość, Xiążę Krystyan Fryderyk, oświadczył, że bez zezwolenia Szymu wnic wdać się nie może. Proponował on rozeym dla zasięgnięcia rady od Seymu. Niżej podpisani spiesząc się zatem z oświadczeniem, że tę propozycję pod następującymi warunkami przyjmują: 1.) Jego Królewicowska Mość obowiąże się Królowi Szwedzkiemu i Sprzymierzeńcom jego, że złoży w ręce Reprezentantów Narodu Norweskiego wszystkie te prawa, które mu powierzył, i że użyje całego wpływu swojego pomiędzy Ludem, aby przywieść do skutku połączenie się Norwegii ze Szwecją. 2.) Wojsko Norweskii powinno ustąpić z ziemi leżącej między Glommen i granicą Szwedzką, tudzież z wysp wielorybich, ztwierdzy Fredryksstad i cytar-dell Fredrykschal i Kongsvinger. Ziemia ta ma być neutralną, a twierdze wojskiem Szwedzkim osadzone będą. 3.) Podczas, gdy te twierdze w sposób powyższy zajęte zostaną, zniesioną będzie na morzu blokada Chrystyanii, Bergen i

Krystyanzandu. Na to żądają niżej podpisani kategoryczny odpowiedzi."

W Chrystyanii d. 7. Lipca 1813.

(Następują podpisy czterech Kommissarzy.)

Po pierwszym przerwaniu układów, gdy Królewic Następca Szwedzki odrzucił warunki, których domagał się Królewic Krystyan, udali się byli pełnomocni Kommissarze, bezpośrednio przed rozpoczęciem kroków nieprzyjacielskich, jeszcze raz dnia 26. Lipca z Udewalli do Norwegii, lecz gdy i ten krok ich był bezskuteczny, powrócili d. 6. Sierpnia do Kopenhagi.

Królewic Następca Szwedzki wydał do Norwegianów następującą odezwę:

„Norwegianie! Przeznaczeni jesteście od natury do połączenia się z Narodem Szwedzkim. Los Wasz rozstrzygnięty został, gdy Król Duński odstąpił Szwecyi traktatem Kiel praw swych do Norwegii. Wiadome Wam są korzyści, które Wasz przeszły Monarcha przez pokój otrzymał. Zaraz po podpisaniu jego, ustąpiono mu Xięstw Szlezwickiego i Holsztyńskiego, oddano twierdze Glikstadt i Friedrichsort, uznano oplaty cła na Zundzie, odpuszczono przeszło 12 milionów talarów kontrybucyi nałożonę na Xięstwa, zręczono się podobney summy za zdobycze podczas pokoju zabrane, znaczney Summy gotowych pieniędzy, z których część już była wyptacona, a nareszcie przyrzeczono odstąpić Pomeranię, gdy twierdze Kongsvinger, Fredrykschal, Fredryksstad i Aggerhuus oddane i osadzone będą. Wielkie te ofiary jedynie dla tego były uczynione dla Danii, ponieważ przyrzekła, że Wy powagę Króla Szwedzkiego spokojnie i bez oporu uznacie. Ofiary te dokładnięj ocenicie potrafić, gdy przeczytacie traktaty, które Szwecję, Rosyę, Anglię, Prussy i Austryę przeciw wspólnemu nieprzyjacielowi połączyły. Norwegianie! Gdyby w wieku naszym ucywilizowane Narody mogły się wyłamywać z tych traktatów, ustałyby wszelka wierność i wiarana ziemi."

„Wtenczas, gdy Rząd Wasz dał Francyi kilka tysięcy ludzi morskich, dla uzbrojenia okrętów wojennych; uznała Szwecya niezbedną potrzebą uczynić się niezawisłą od stałego lądu; wzbraniała się korzyć przed bożyszczem dniowem. Polegając sama na sobie i na swoich konstytucyynnych prawach,

wykonywała je dla dobra dzieci swoich, odrzucając żądanie, aby Szwecya taką liczbę ludzi morskich przystawiła; więcéy ieszcze uczyniła; połączyła się w tym drażliwym czasie z Monarchą, którego zniszczenie Napoleon poprzysiągł. Pyszni się z tego Szwecya, iż postanowienie tylu innych Narodów uprzędziła.“

„Norwegiianie! Małe Państwa są igraszką w ręku potężniejszych Mocarstw. Nie możecie się utrzymać pod Waszym odosobnionym Rządem. Zamiar Człowieka, który Was zwodzi, dąży do tego, aby kiedy koronę Norweską połączył z koroną Duńską; natura zaś wraz z rozumną polityką chce, aby Norwegiianie i Szwedzi byli przyjaciółmi i braćmi. Szwedzi życzą sobie żyć z Wami, jako bracia. Gdy Szwecya i Norwegia z sobą połączone, wzajemnie wspierać się będą, wystawią na wszystkich stronach niezdobytą warownię. Odosobnione i odłączone, wszystkiego od siebie samych i od innych obawiać się muszą. Zapatrujcie się na Anglię! Czyliż ta sławna wyspa nie ugruntuwała potęgi i szczęśliwości swojej na takimże połączeniu? Połączenie Norwegii ze Szwecyą jest zaręczone od pierwszych Mocarstw świata.“

„Doświadczenie wielu wieków dowodzi, że podział i rozterki północy zawsze do upadku prowadzą. Wyobrażenie to powziął był Gustaw W. Ustaliwszy ón pokój w Europie, i utwierdziwszy religię protestantską, miał zamiar połączenia Was ze Szwecyą. Śmierć ukończyła plan jego, a skutki iey dla Was były szkodliwe.“

„Norwegiianie! Po pamiętnéy bitwie pod Lipskiem, musiał Was własny interes ostrzedz, że Wasze połączenie ze Szwecyą iedynie może zrządzić szczęśliwość Waszą, i zapewnić bezpieczeństwo Wasze. Wielkie Mocarstwa życzą tego połączenia. Wszystkie uznały, że czas jest ukończyć rozterki, które z odłączenia obu Narodów koniecznie powstać muszą. Czy Wy sami tylko chcecie pokonać Szwedów i Monarchów, którzy połączenie Wasze z nami zaręczyli? Sława ich, interes ich, i świętość traktatów wymagają tego połączenia.“

„Przychodzę do was z nadzieją, że jako bracia przyymiecie to waleczne woysko, które z tak chwalebny i podziwienia godny kampanii przyprowadziłem. Ani to woysko, ani owe, które cały rok nad granicą Waszą stało, nie pragną wawrzynów, któreby krwią Waszą zbroczona były. Szwedzi,

tak iak Wy, są członkami familii Skandynewskiej, a bitwy między obudwoma Narodami przeciwne są tak naturze i rozumowi, iak zdrowéy polityce.“

„Norwegiianie! Nie dajcie się uwodzić osobóm, które iedynie swój osobisty interes na oku mają. Nie poświęcajcie szczęśliwości Kraju Waszego zwodniczym omamieniom, iakie Wam przedstawiają. Otworcie oczy na niebezpieczeństwa, na iakie Was naraża dumna występna. Szwecya nie złoży broni, dopóki nie uskuteczni połączenia, które dla iey bezpieczeństwa i spokoyności koniecznie jest potrzebne. Możecie zapobiedz nieszczęścióm wojny, która tylko zwodzicielóm Waszym może przynieść pożytek. Patrzcie na przyszłość, iaka Was czeka, tudzież na sławę i szczęśliwość, która z połączenia obu Narodów wyniknąć musi.“

„Pogardźcie więc Norwegiianie wpływem i błędami, które są Was niegodne. Niech wola Narodu wyrokuje, i stanowi prawa pod tarczą światłego i dobroczynnego Monarchy!“

„Ofiarujcie ón Wam niepadległość, waleność i zaręczenie wszelkich Waszych przywilejów. Wierność Wasza posłuży za rekomyję, a cnoty iego zapewnią Wam za dosyćuczynienie przyrzeczeńóm iego.“

(Podpisano) Karol Jan.

O dotychczasowych wojennych działaniach przeciw Norwegii wyszło w Królewskoszwedzkéy główneý kwaterze następujące doniesienie:

w Westgardzie 5. Sierpnia.

„Dnia 30. Lipca drugi korpus pod dowództwem Feldmarszałka Hrabiego Essena przebywszy granicę, osadził Berby i Prestbacka. Nieprzyjaciel nigdzie nie dał odporu, wyjąwszy, że przy Arbacka mały oddział kilka razy dawszy ognia, natychmiast się cofnął. Korpus Feldmarszałka Essena, składający się około z 20,000 ludzi, walczyć musiał w pochodzie swoim z niezliczonemi przeszkodami, których pokonanie równy czyni zaszczyt biegłości Wodza, iak wytrwałości woyska. — Tegoż dnia Królewic w towarzystwie Syna swego Xięcia Sudermanii i Sztabu jeneralnego przedsięwziął rozpoznanie z główneý kwatery Strömstaad az do Berby i Prestbacka. Spadziste góry pomiędzy skałami czyniły drogę dla piechotników nader przykrą, a dla jeźdźców wcale

niepodobna. Koń Xiecia Oskara potknął się na skalistém miejscu. Xiezę zsiadłszy z niego, prowadził go za cugle, idąc pieszo aż do Berby. — Dnia 31. Lipca wkroczył Jenerał Major Sahn z korpusem swoim do Norwegii, i zajął stanowisko przy Makmer o półtoréy mili od Kongswin-ger, odpartszy zatamą nieprzyziaciela. — Dnia 1. Sierpnia wystął Feldmarszałek Hrabia Essen Jenerała Majora Brennströma dla rozpoznania Tistedahl. Przednia jego straż pod sprawą Podpułkownika Düben przybywszy do mostu przy Tistedahlsel-fwe, zastąpiła most znieiony, a 600 ludzi z wojska nieprzyziacielskiego wkorzystném stanowisku usiłowało brońić przeprawę. Rozkazat zatem Jenerał części strzelców z 3ciéy brygady, i batalionowi pułku Westmanlandzkiego pod rozkazami Majora Cronhielm przeprowadzić się przez wodę na prawym boku nieprzyziaciela, poczem się tea cofnął. Przy téy okoliczności zabraliśmy 45 ieńców. Strata nasza składa się z 3 zabitych, a 13 ranionych. — Powziąwszy nieprzyziaciel wiadomość o przybyciu wojska naszego do Tistedahl, opuścił natychmiast mocną stanowisko przy Swinesund. — Feldmarszałek Hrabia Essen przysposobił wszystko, co tylko jest potrzebném do mostu tyżowego, a most ten przez Swinesund postawionym został, i cała dywizya Jenerała Posse wkroczyła do Norwegii.

Dnia 2. Sierpnia. Król nasz już dawno postanowił był przywodzić na pamięć Oficeróm i ludzióm floty swoiéy ducha przedsięwzięcia, i męztwo, i jakie obecność jego w nich sprawi; ziadłszy zatem śniadanie u Królewica, wyjechał z Strömstad, i wsiadł na okręt liniowy Gustaw W. — Król wic przeniósł główną kwaterę z Strömstad do Swinasund. — Dnia 3. Sierpnia wystął Jenerał Sandels pierwszą dywizyę na rozpoznanie aż poza Ingedahl. Pułkownik Bernholz dowodzący tą wyprawą zastąpił na wzgórz przy Kościele Ingedalskim się nieprzyziacielską, złożoną z kilku batalionów piechoty i nieco jazdy, i odpart ją do Guslund. Przy téy okoliczności straciliśmy podofficera; ranionych zaś mieliśmy Porucznika i 9ciu żołnierzy. Strata nieprzyziacielska była bardzo znaczna. — Jenerałny Admirał Baron Puke odebrawszy od Królewica rozkaz uderzenia na Kragerö, uczynił następujące rozporządzenie: Jenerał Hrabia Mörner wylądował na zachodnim brzegu wyspy z 2000 piechoty, wsparty od bryga-

dy szalop działowych pod sprawą Pułkownika Wiesén. Pułkownik Ha y wylądował na wschodnim brzegu z 1000 piechoty, wsparty od Pułkownika Brunkrona z batalionem szalop działowych. Podpułkownik Nordensköld wysiadł z Officerami floty, ochotnikami i marynarzami na południowym brzegu, wsparty od małych uzbroionych statków floty. Po lekkim odporze, cofnął się nieprzyziaciel. Wezwano Fredryksztad do poddania się. Gdy Dowódzca wzbraniał się poddać twierdzę, Major Klerker zbliżywszy się z batalionem szalop działowych i dwoma statkami bombardyerskiemi, strzelał do twierdzy do samego wieczora. — Po półtorygodzinném strzelaniu poddały się szaniec Huth i baterya na Kragerö. W szaniecu znaleziono 8 ośmioletowych dział, a w bateryi 3 działa, wiele amunicyi i rozmaite sprzęty. — Podpułkownik Baron Cederström był postany dla wezwania twierdzy Fredryksten. Gdy zaś Dowódzca nie chciał iéy poddać, dywizya statków bombardyerskich i szalop działowych pod rozkazami Majora Trolles zaczęła strzelać do twierdzy. — Dnia 4. Sierpnia przeniósł Królewic główną kwaterę do Westgardu. Po odebraniu wiadomości, że siła nieprzyziacielska złożona z 5 do 6000 ludzi zbliża się od Klöl, dla uderzenia na Jenerała Vegesack, opasującego Fredrikshal, udał się natychmiast Królewic do Berg dla obeyrzenia stanowiska tego Jenerała, i rozpoznania twierdzy. Jenerał Vegesack odebrał rozkaz uderzenia na nieprzyziaciela, i odparcia go aż do Rackestadt. Dziś rano wszedł Jenerał Vegesack do Riöti Glumferd, — Gdy Dowódzca w Fredryksztad żądał kapitulować, Jenerałny Admirał Puke za odebraniem pozwoleniem od Króla posłał Kapitana floty Pułkownika Klint i Pułkownika Sköldbrend, dla układanía warunków, które między tymi Komissarzami i Dowodzcą twierdzy Podpułkownikiem Hials zawarte, a od Króla zatwierdzone były. — O 7méy wieczorem wojsko Szwedzkie weszło do Fredryksztad i Kongsteen. Osada składająca się około z 2000 ludzi nie idzie w niewolę wojenną; są to uwiedzeni Poddani, którzy poznawszy błąd swój, poddali się swemu prawemu Królowi. Pozwolono im powrócić do domu. Znaleziono w twierdzy 100 dział i żywność na 6tygodni. Fredryksztad jest kluczem do Chrystyanii. W innych także okolicach, zajętych

przez wojsko nasze, mieszkańcy cieszą się z przybycia Szwedów, spodziewając się, że połączenie ze Szwecją zakończy długie ich cierpienia.“

Rossya.

Gazety Petersburskie pod d. 15. (27.) Lipca zawierają następujący artykuł z Petersburga:

„Wczoray z powodu szczęśliwego przybycia N. Pana, złożono w Katedrze Kazańskiej uroczyste dziękczynienie Bogu w przytomności N. Cesarza, N. Cesarzowey Matki, Osób płci oboiey i obcych Ministrów. Po przybyciu N. Pana do Cerkwi, nayprzewielebniejszy Metropolita Ambroży przyjął Jego Cesarską Mość przy wejściu z Krzyżem i w asystencyi innych Archiereiów i znakomitszego Duchowieństwa, i miał stosowno do Monarchy powitanie. Potem zaczęła się Msza S. którą celebrował Metropolita Ambroży. W czasie nabożeństwa i przy śpiewaniu Te Deum huczały działa i rozchodził się odgłos dzwonów, który się przedłużał przez dzień cały. Nie iesteśmy zdolni opisać tych uczuć radości, iakie zajmowały wszystkich mieszkańców tej stolicy, po szczęśliwym do niey powrocie ukochanego Monarchy. Lud przeprowadzał N. Pana do Cerkwi i z Cerkwi z nieustannemi okrzykami Ura!“

Kuryer Litewski wyjął z Gazety Senatu Rossyjskiego następujący artykuł:

Podług Ukazu Jego Imperatorskiej Mości N. Pana, Rządzący Senat na powszechnem Petersburskich Departamentów zebraniu, słuchali komunikowany przez P. Ministra Sprawiedliwości i Kawalera Dmitriewa dla należytego spełnienia, wypis z protokołu Rady Państwa połączonych Departamentów praw cywilnych i duchownych interesów i powszechnego zebrania, w następnicy treści: „Rady Państwa w połączonych Departamentach praw cywilnych i duchownych interesów i w powszechnem zebraniu, roztrząsały przedstawienie Ministra Sprawiedliwości i postanowienie Rządzącego Senatu na zapytanie: czy może osobista Szlachta władać włościanami i dworskimi ludźmi; także: czy należy na imie ich pisać przedazne i zastawne prawa, i podług nich utwierdzać za nimi kupionych włościan i dworskich ludzi? Rada Państwa po zastosowaniu do praw tej okoliczności i po uważeniu przedstawionych przez

Ministra Sprawiedliwości zasad, postanowiła: Naprzód, Prawo osobistej Szlachty na władanie włościanami i dworskimi ludźmi, dotąd przez nią nabytymi, zostawić nienaruszonym do śmierci ich, nie rozszerzając prawa tego na potomków ich, którzy z tego powodu powinni ludzi tych i włościan przedać w czasie prawem przepisany, ieżliby nie byli sami prawa na władanie Włościanami. Zre. Nadal naysciśley dostrzegać, aby nikt ze Szlachty osobistej, iako to: Registratorów, Protokolistów, Sekretarzy, tytułarnych Sowiec i innych nie zostających w klasie osmej w służbie cywilney, i z Urzędników nie pochodzących z aktualnego stanu szlacheckiego, nie mógł nabywać włościan i dworskich ludzi: przeto i praw przedaznych na to nie sporządzać, wyłączając grunt tylko sam, nabycie którego na własność podług Ukazu 12. Grudnia 1801go roku pozwolony jest wszystkim wolnym stanom“ Rozkazali: o powinnem i koniecznem spełnieniu podług tego postanowienia Rady Państwa, z wyszczególnieniem onego przesłać Ukazy do wszystkich Rządów Guberskich, Magistratur, do Izb głównych i Jeneralnych Sądów, i do innych miejsc sądowych, dawszy wiedzieć przez takoweż PP. Ministrów, Kontrolorowi i Podskarbiemu Państwa, woijnym Gubernatoróm, Zarządzającym cywilną częścią, cywilnym Gubernatoróm i Horodniczym. Nayswiętszemu zaś Synodowi i Moskiewskiemu Rządzącemu Senatowi Departamentóm, komunikować dla wiadomości. Czerwca 11go (23.) dnia 1814. roku.

Rozmaite Wiadomości.

Gazeta Korrespondenta Warszawskiego pod d. 27. Sierpnia donosi, że odebrane z Petersburga wiadomości głoszą iż N. Cesarz Alexander ma d. 3. (15) Września wyjechać z Petersburga na Kongres do Wiednia. — Pisze oraz też Gazeta, iż W. Xiążę Konstanty rychléy, a Cesarz Alexander późniéy do Warszawy przyjedzie.

Unieszczona (w 63ym Nrze Gazety naszej na stronnicy 590) z prywatnego listu Berlińskiego wiadomość o aresztowaniu dnia 17. i 18. Lipca w Paryżu Marszałka Davoust, byłego Kanclerza Cambaceres i Caulaincourt (Xięcia Wicencyi), nie potwierdziła się.